

Toen Jacob Van Artevelde in 1863 eindelijk vaste voet kreeg op de Vrijdagmarkt had hij geen geluk. Na 6 jaar waren de zittende leeuwen op de hoeken reeds in zo een slechte staat dat men besloten had deze te **vervangen door 4 beelden**. Deze werden dan geplaatst in 1869.

Vrijdagmarkt deel 1

van het Grootkanonplein tot de Wijzemanstraat

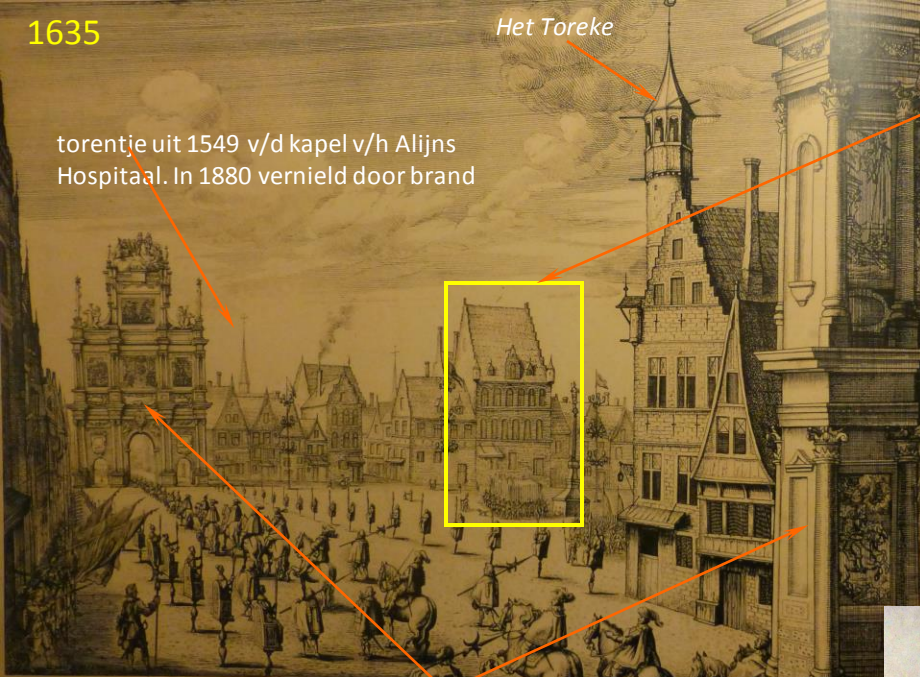

Langemunt

1635

Het Toreke

torentje uit 1549 v/d kapel v/h Alijns Hospitaal. In 1880 vernield door brand

Opmerkelijk is het groot **steen** dat in de middeleeuwen toebehoorde aan het geslacht der patriciërsfamilie **Utenhove**.

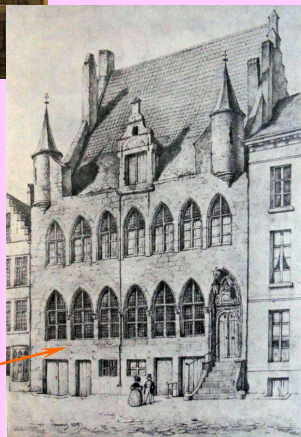
Rond **1635** huurde de stad de benedenzaal om er op marktdagen het lijnwaad in te meten.

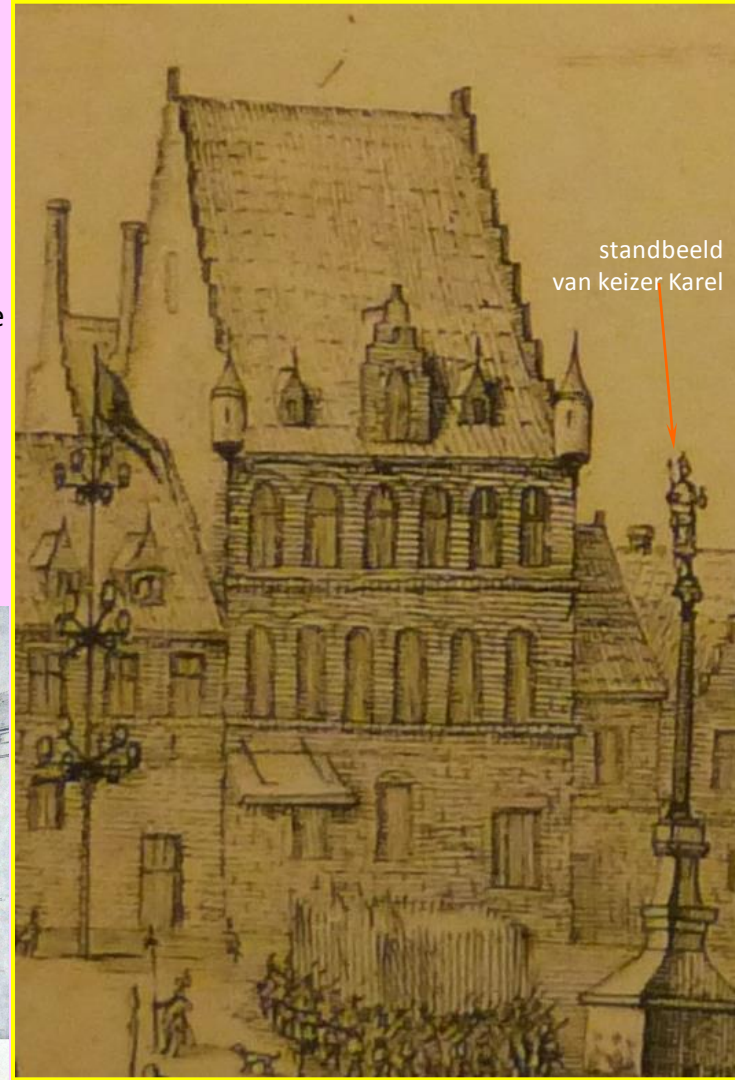
Laat je niet misleiden door **beide constructies** op deze oude prent. Het waren tijdelijke, rijkelijk versierde triomfpoorten. Zij werden opgesteld op de **Vrijdagmarkt** ter gelegenheid v/d blijde intrede in **1635** te Gent van Kardinaal Infant Ferdinand van Oostenrijk als landvoogd der Spaanse Nederlanden.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Ivo Vermeersch maakte gelukkig nog een waarheidsgetrouwe tekening van het huis vlak vóór het in **1839** werd **afgebroken**.

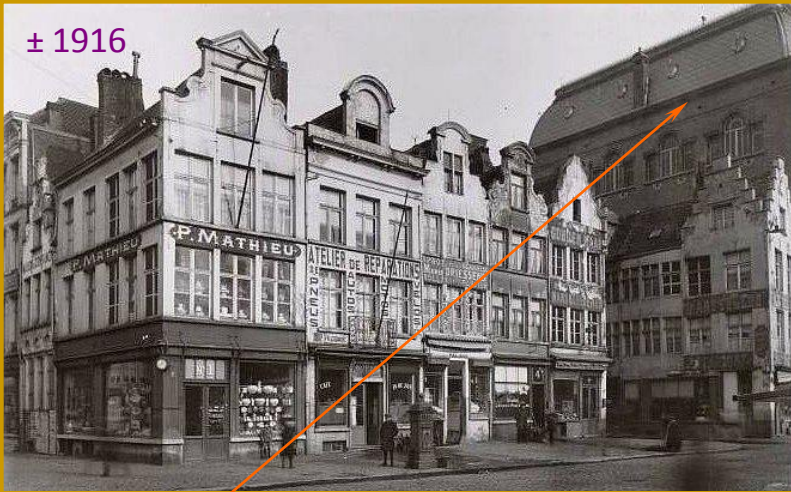

7. Za zagen de huizen der patriciën of uit!
(De Utenhove-steen op de Vrijdagmarkt) — in de vorige eeuw afgebroken —
tekening van Vermeersch, 1839. Stadsarchief, Iconografische Atlas

standbeeld
van keizer Karel

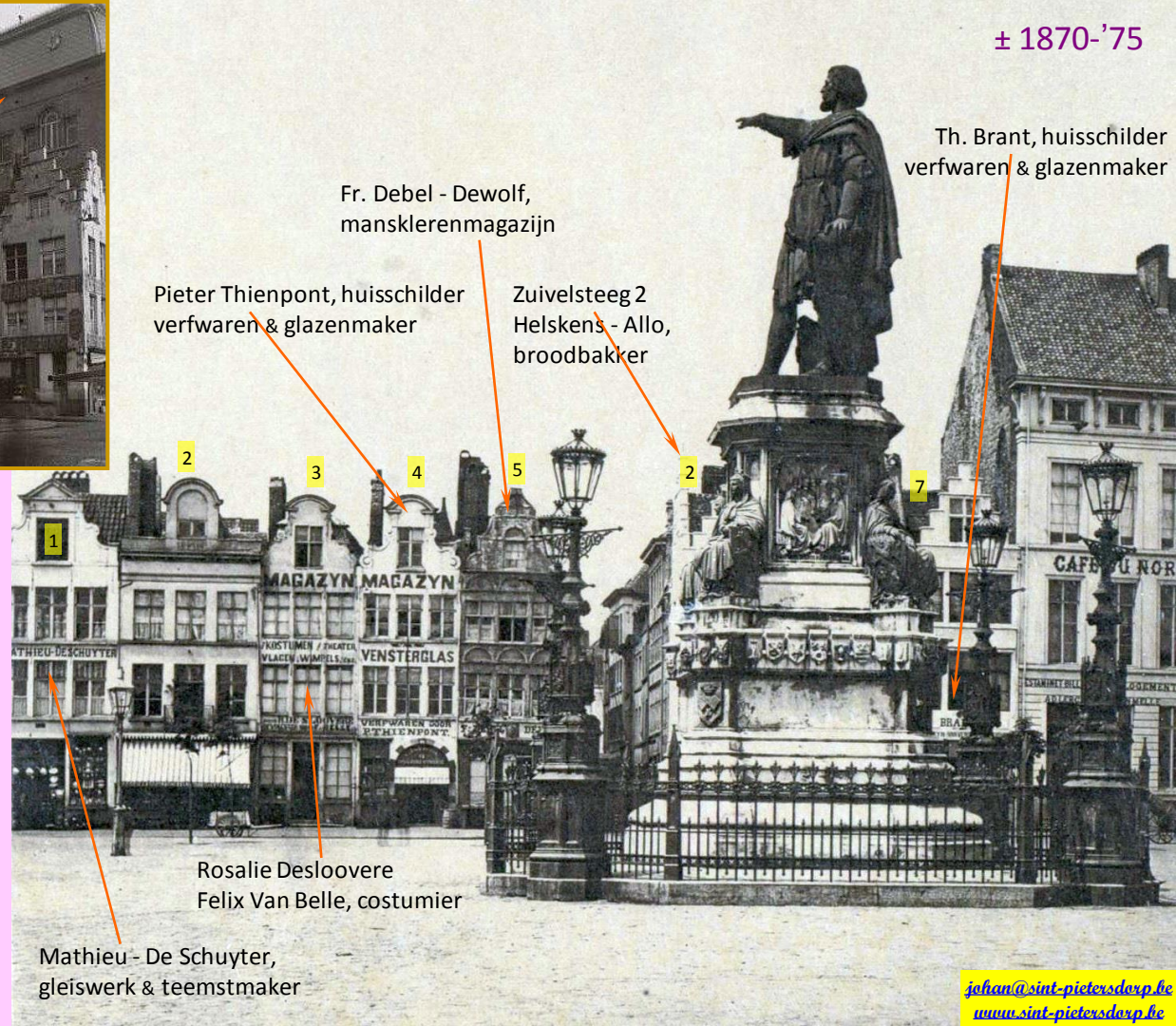
± 1916

Café du Nord op de foto rechts zal gesloopt worden en het *Ons Huis van Vooruit* werd er opgetrokken in 1901.

± 1870-'75

Fr. Debel - Dewolf,
mansklereenmagazijn

Pieter Thienpont, huisschilder
verfwaren & glazenmaker

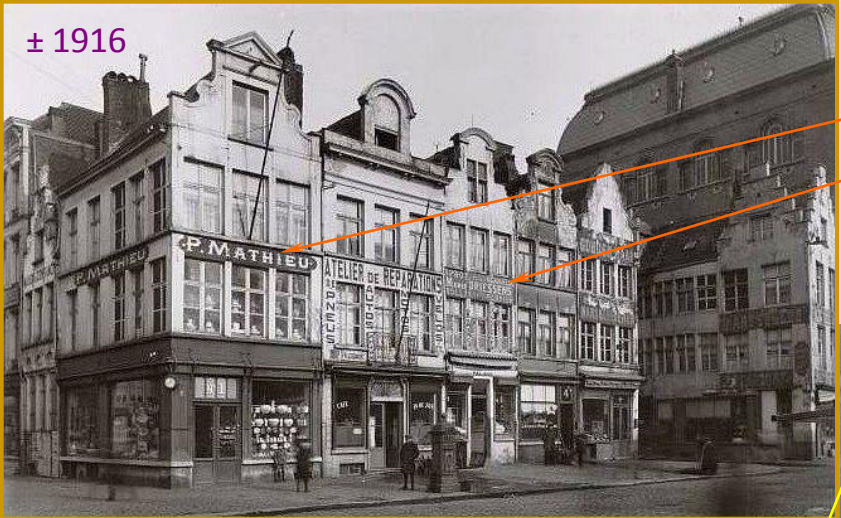
Zuivelsteeg 2
Helskens - Allo,
broodbakker

Th. Brant, huisschilder
verfwaren & glazenmaker

Mathieu - De Schuyter,
gleiswerk & teemstmaker

Rosalie Desloovere
Felix Van Belle, costumier

± 1916

**Vrijdagmarkt — Marché
du Vendredi**
(kanonpl.(gr.) — vlasn.str.(o.)
1 Mathieu P. porcelainmag.
2 Depaepe F. herb.
3 Driessens M. conserven en
vischhandelaar
4 Braekeleirs E. herb.
5 Heuvelmans (w^e) L.,
kleerwinkel

Vrijdagmarkt hoek Grootkanonplein

Groenten- en fruitwinkel met een prachtige
weegschaal van Marcel Ronsse naast het
café *in de Zon* van zijn ouders

Prachtig zicht op de Vrijdagmarkt met een glimp v/h **Torentje** rechts op de foto. De grote **rechter koepel** v/d Vooruit stond er sinds 1899. Vanwege de bomen is het onduidelijk of de **linker koepel** v/d Vooruit die klaar kwam in 1902 hier al dan niet nog in de stelling staat. In elk geval zien we de tramsporen, doch nog geen bovenleidingen. Het was dus nog de tijd v/d **accutram**.

GAND. — Place Van Artevelde.

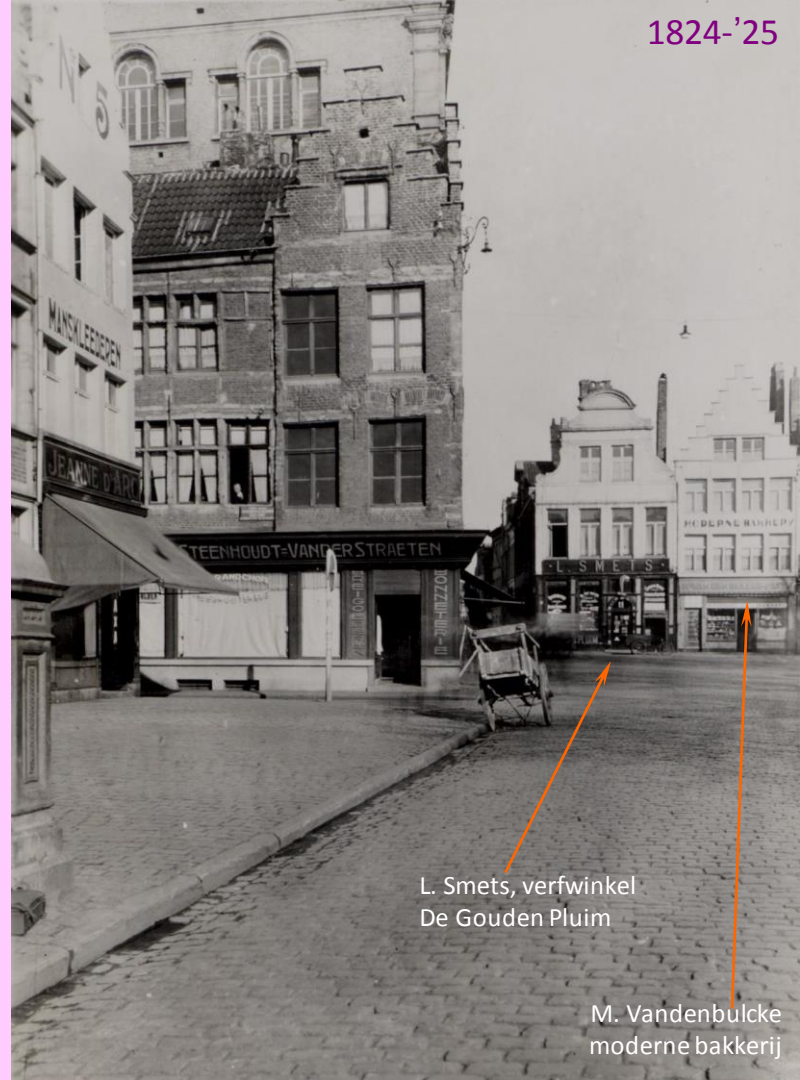
Deze foto is wat later genomen. Beide koepels v/d Vooruit staan er ten volle. De trampaal en de elektrische bovenleidingen zijn er nu wel.

GAND. Marché du Vendredi

Een markttafereel van Jules De Bruycker op de Vrijdagmarkt kant Meersestersstraat, toen nog **Zuivelsteeg** genaamd. Aan de gedetailleerde gevelopschriften zou ik dit kunstwerk dateren omstreeks 1913. Een visverkooper op het n° 3, de kledingszaak van **J. Stevens** en café van **Vanderstaeten** op beide hoeken v/d Zuivelsteeg. Hierbij valt me wel op dat de kledingszaak het n° 2 draagt, wat mij onlogisch lijkt. De Vrijdagmarkt werd rondom doorgenummerd als een plein. Het zou dus het nummer 5 moeten zijn zoals men op de foto hiernaast.

jehan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

L. Smets, verfwinkel
De Gouden Pluim

M. Vandenbulcke
moderne bakkerij

Hoek
Meersseniersstraat
- Vrijdagmarkt

Anno ± 1600.
Verdwenen in
1792 door de
Franse inval.

Heden de gebouwen van Vooruit
en Bond Moyson.

Waaistraat richting
Anseeleplein

Feest in 1787

Rond 1600, 100 jaar na zijn geboorte werd **Keizer Karel** op een pied de stalleke gezet op de Vrijdagmarkt met een totale hoogte van 12meter. Dit was het 1^e standbeeld op de Vrijdagmarkt **naar aanleiding van de Blijde intrede van Albrecht en Isabella** in onze stad. Deze waren nu de baas over onze gewesten. Indien ze kinderloos bleven gingen onze gewesten terug naar Spanje en dit geschiedde spijtig genoeg ook zo. Kijk door deze 2 mensen die kinderloos bleven is onze geschiedenis toch een heel andere richting uitgegaan. Terug naar de bezetter.

Ook zo, maar spijtig genoeg was het standbeeld van Karel V uitgevoerd in 't hout. Na een zekere tijd was zijn kop zodanig verrot (1662), ja wat wil je van mensen die je vrijheid afnemen! Ze hebben hem een nieuwe kop moeten geven. Zijn standbeeld is dan blijven staan tot er in 1775 beslist was voor Karel een nieuwe herdenkingszuil te maken. Maar maar maar, de Franse revolutionairen hebben in 1792 onze Karel van zijn voetstuk getrokken **met man en macht en inzet van 8 paarden** (amaai zeg). In zijn plaats daarvan kwam een beeltenis van de Vrijheid, de **Vrijheidsboom** (knap hé die revolutionairen **groen en vooral goedkoop**). Heden is er veel bla bla bla en trekt het op niks en kost veel geld. Maar de Vrijheidsboom, deze heeft het ook niet zolang volgehouden. Tot halfweg de 19e eeuw hebben we moeten wachten om een nieuw standbeeld van Jacob Van Artevelde te kunnen bewonderen.

1681

Detail uit een schilderij op canvas door Pieter le Plat met het Utenhovesteen op de Vrijdagmarkt en rechts op de voorgrond het Toreken.

Het Utenhovesteen op de Vrijdagmarkt ten tijde
v/h Ancien régime.
Op vandaag Ons Huis van Vooruit.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

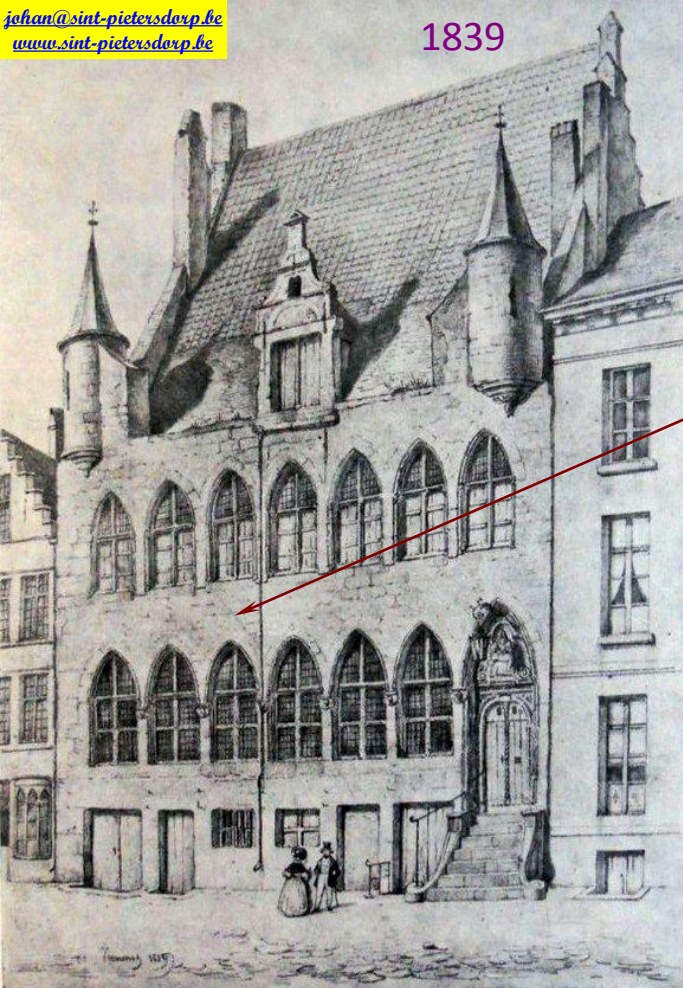
Aquarel dat de feesten op de Vrijdagmarkt weergeeft naar aanleiding van het intrekken van de decreten uitgevaardigd door de landvoogd Jozef II. Er wordt blijkbaar goed gedronken.

1787

Keizer Karel staat met open armen op Jacob van Artevelde te wachten

1839

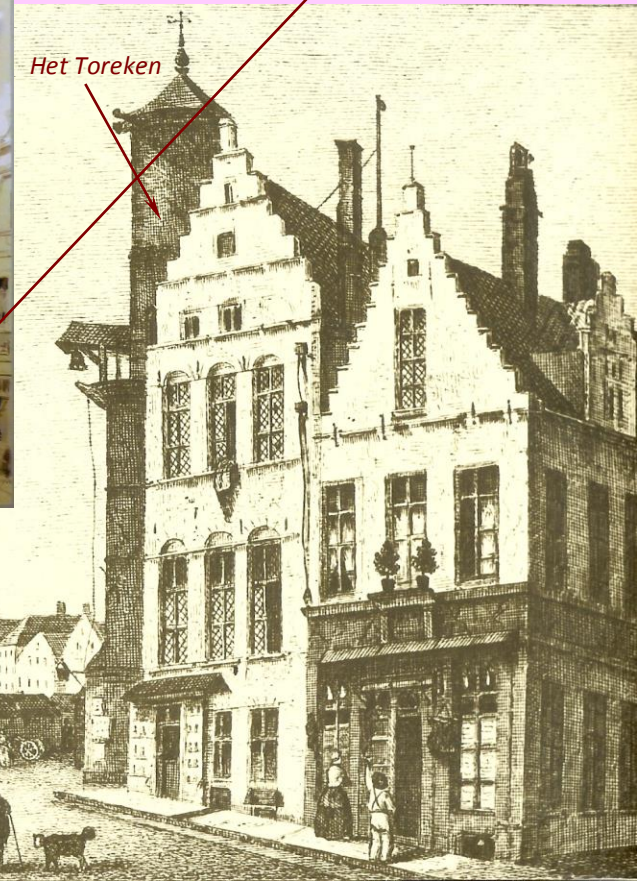
5. Zo zagen de huizen der patriciërs er uit!

(De Utenhove-steen op de Vrijdagmarkt — in de vorige eeuw afgebroken —
tekening van Vermeersch, 1859. Stadsarchief, Iconographische Atlas)

Tussen beide oude zwart-wit prenten zijn er weinig jaren verstreken, je kan het trouwens zien aan de kledij v/d figuranten. Het *Utenhove-steen* net vóór de afbraak in 1839 werd vervangen door een huis zonder ruggengraat.

Het Toreken

Vieuwariers / Cleercopers

Let hier op de kleurverschillen.

Vestiarii
Frippier
Cleercopere
Oude cleercoper

Cleercopere.

Vieux Wariers

Obsoleta novant.

Het verouderde hernieuwd.

Het is een konst, om weten
't Her-nieuwen het versleten

De gueules, chargé d'une robe
mi-partie or et azur, couronné
d'or.

In keel, een mantel
gedeeld van goud en van azuur,
gekroond van goud.

Gilde der Gentse klerinverkopers

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Messiers / Mersenniers

Let hier op de kleurverschillen.

Institores
Meersenier

Meersenier.

Duce Mercurio.

Geleid door Mercurius.

Mercurius gheleyde
Den Cramer oyt ghereyde.

D'argent, chargé d'un rosaire et
deux aumônières de gueules,
fermoirs d'or, corde lières de
sinople et rubans d'azur.

In zilver, beladen met een
rozenkrans en twee tassen van
keel met sluitingen van goud,
bindtouw van sinopel en linten
van azuur.

Gilde der Gentse marktkramers of merseniers

De maatschappij **Vooruit** kocht in 1893 1 huis op in 't begin van de Waaistraat langs de Vrijdagmarkt en verbouwde deze in een 1e fase tot het **Volksbelang** met magazijnen en burelen. Dit complex zal echter door een brand in 1897 totaal in de vernieling gaan en later heropgebouwd worden. Ondertussen had Vooruit ook al beide huizen ernaast gekocht, Café Nord en Café Belge, om **Ons Huis** te kunnen verwezenlijken, en op 21 sep. 1902 konden ze er de deuren openen. Rond 1930 bouwde men achteraan in de **Meerseniersstraat** nog bij.

1893

1894-'97

jehan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

vóór

Een brand vernietigt het warenhuis Vooruit en brengt veel nieuwsgierigen op de been.

Brandweerlui hoog op de brandladder trachten met man en macht het vuur onder controle te krijgen.

Een zware domper voor de maatschappij. Dus nieuwe plannen drongen zich op. Er zal een nieuw en grootser huis gebouwd worden.

29-05-1897

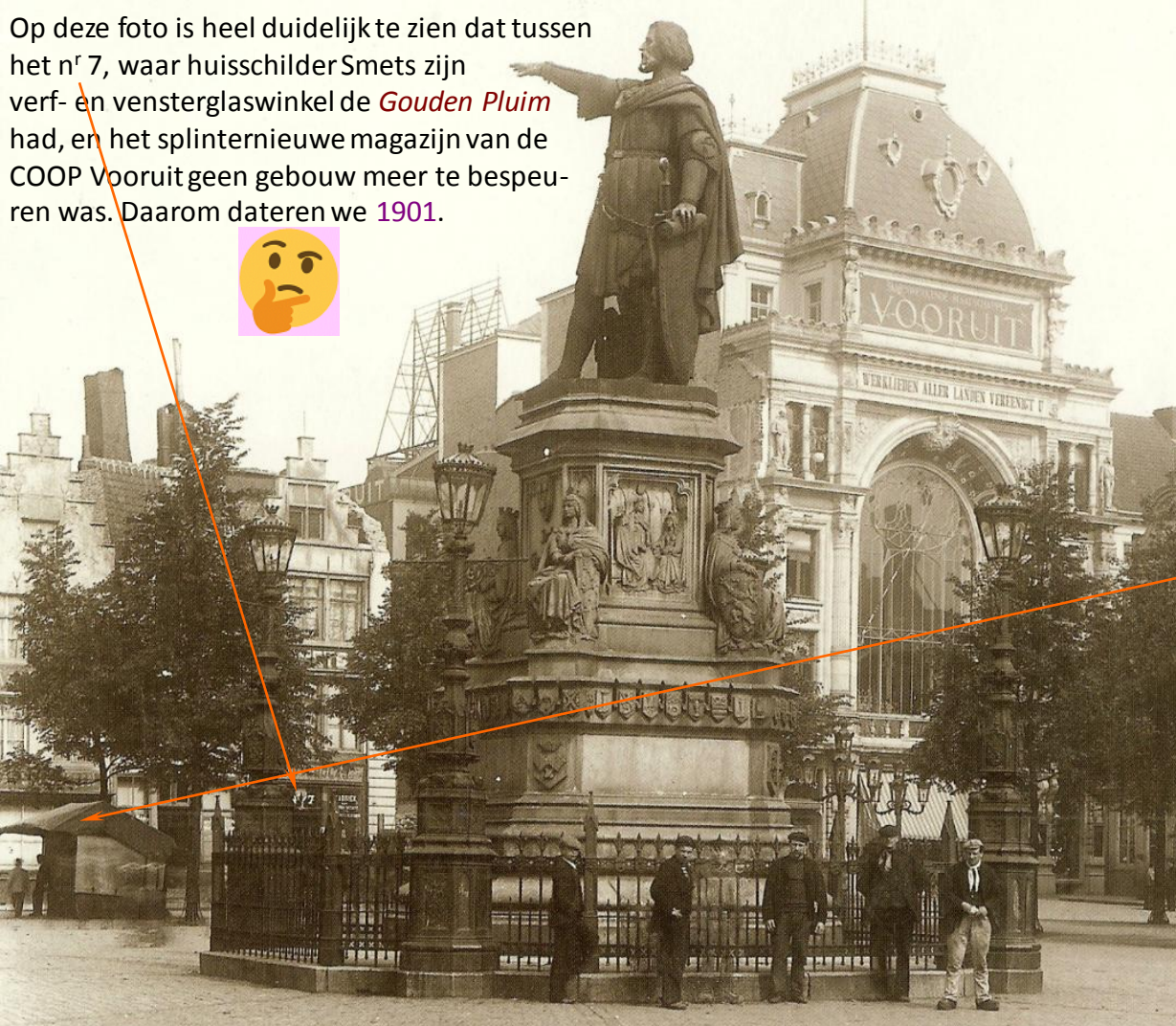

na

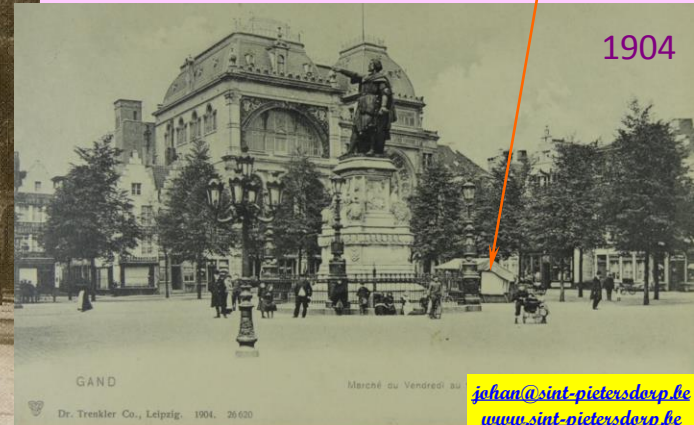

Op vorige dia's zagen we 3 periodes.

Op deze foto is heel duidelijk te zien dat tussen het n° 7, waar huisschilder Smets zijn verf- en vensterglaswinkel de **Gouden Pluim** had, en het splinternieuwe magazijn van de COOP Vooruit geen gebouw meer te bespeuren was. Daarom dateren we 1901.

Op de Vrijdagmarkt stond destijds het **kraam** van Leopold De Buck, alias **Lotsuure**. Hij bakte er **oliekoeken** op een merkwaardig vuurtje. Trouwe klanten waren de jongens v/h atheneum aan de Ottogracht.

1958

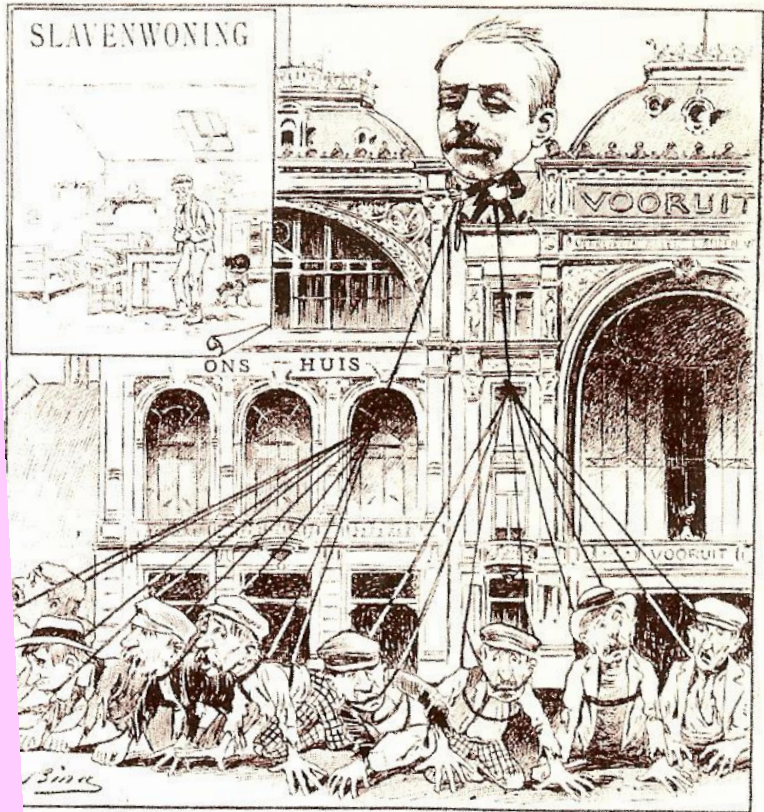

In het jaar 1958 werd binnenin alles afgebroken en werden er etages gemaakt over de volle breedte. Ook de voorgevel kreeg een nieuw kleedje.

INHULDIGING VAN ONS HUIS

De Nieuwe Slavenwoning is een groot en licht huis, dat voorheen dienst heeft gedaan als kerk. Het is een groot en licht huis, dat voorheen dienst heeft gedaan als kerk. Het is een groot en licht huis, dat voorheen dienst heeft gedaan als kerk.

HEDENDAAGSCHE SLAVEN.

jehan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

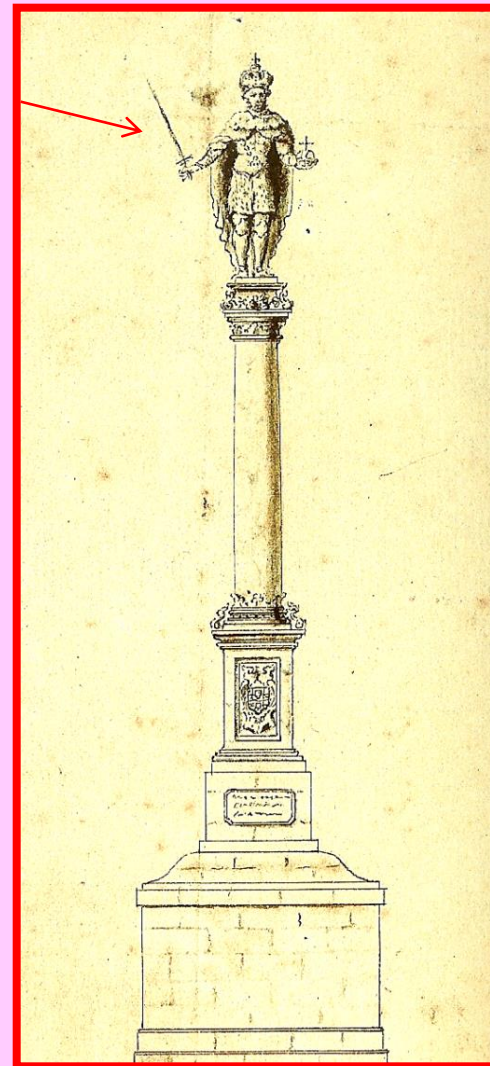
Sinds 1756 werd er ook iedere dinsdag markt gehouden.

Het standbeeld van Jacob Van Artevelde kwam in Gent aan in 1863 aan het Zuid-Station. Het werd door 3 paarden getrokken naar de Vrijdagmarkt.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

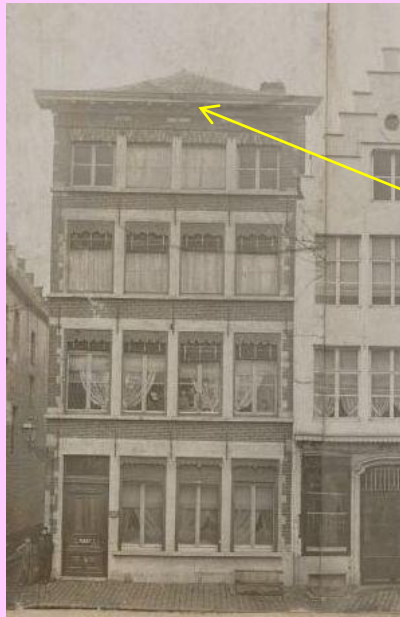
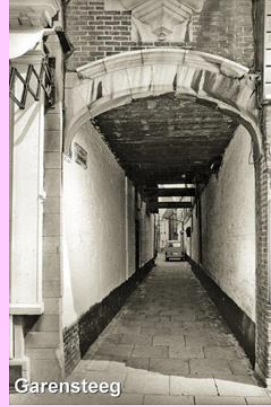
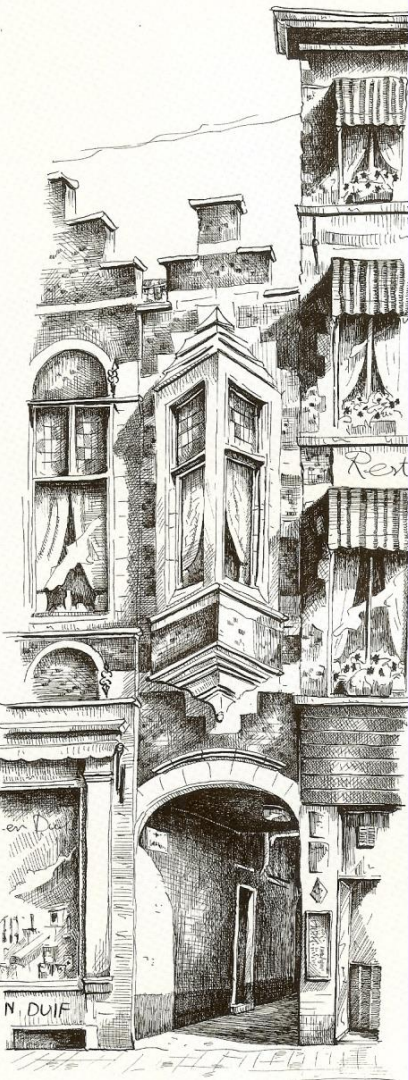

Het is toch zeer vreemd
dat het stadsbestuur
daar toelating heeft
gegeven dit steegje te
laten overbouwen.
Ofwel hebben ze op
oude plannen kunnen
zien dat daar vroeger
wel een overkoepeling
was?

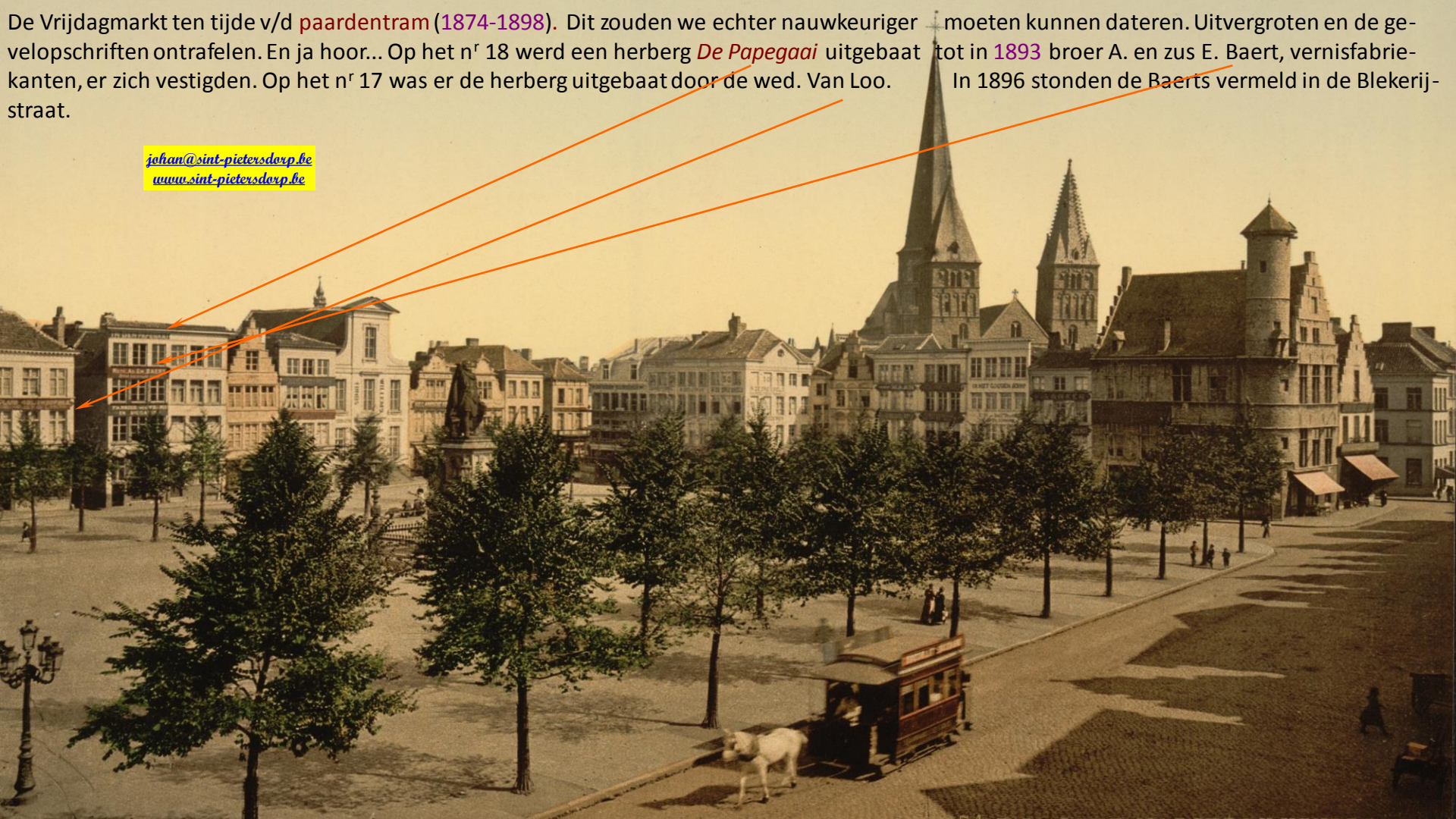
johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

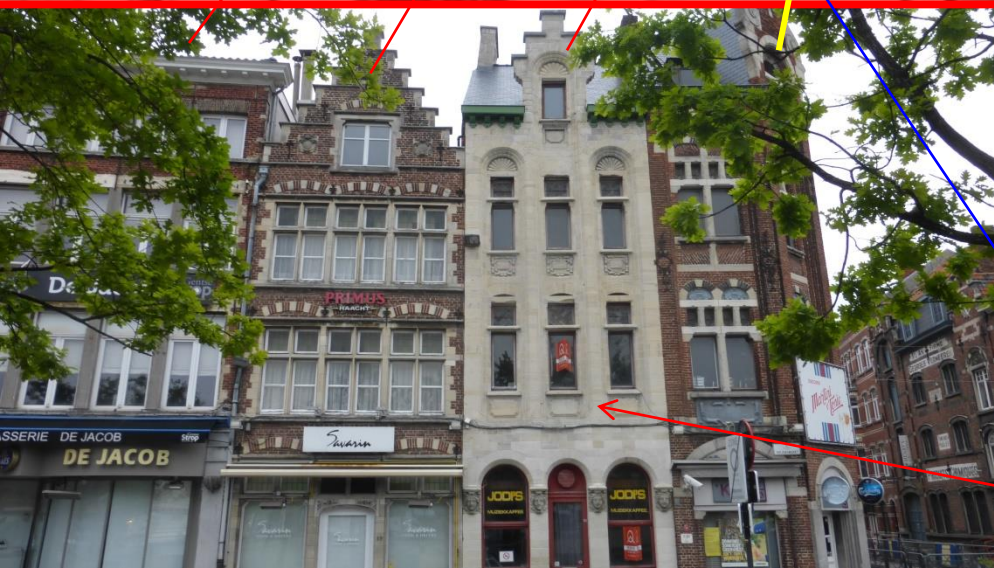
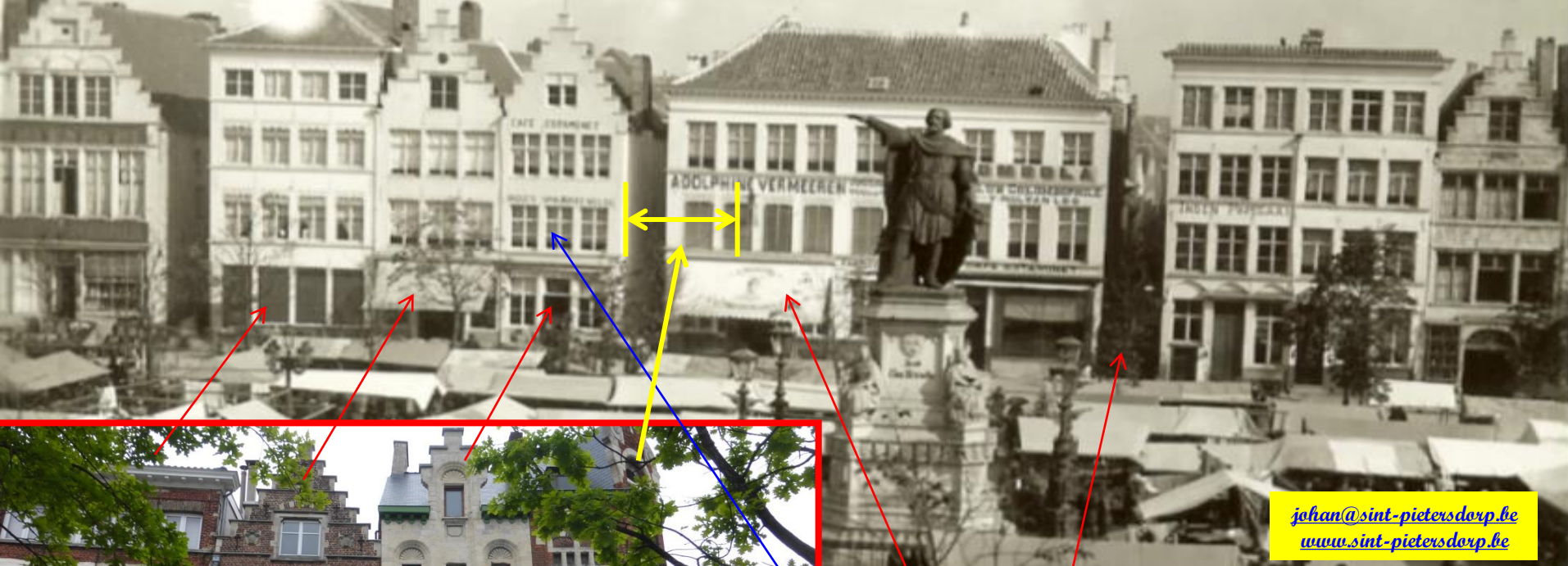

De Vrijdagmarkt ten tijde v/d **paardentram** (1874-1898). Dit zouden we echter nauwkeuriger moeten kunnen dateren. Uitvergroten en de gevelopschriften ontrafelen. En ja hoor... Op het n^r 18 werd een herberg **De Papegaai** uitgebaat tot in 1893 broer A. en zus E. Baert, vernisfabrikanten, er zich vestigden. Op het n^r 17 was er de herberg uitgebaat door de wed. Van Loo. In 1896 stonden de Baerts vermeld in de Blekerijstraat.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

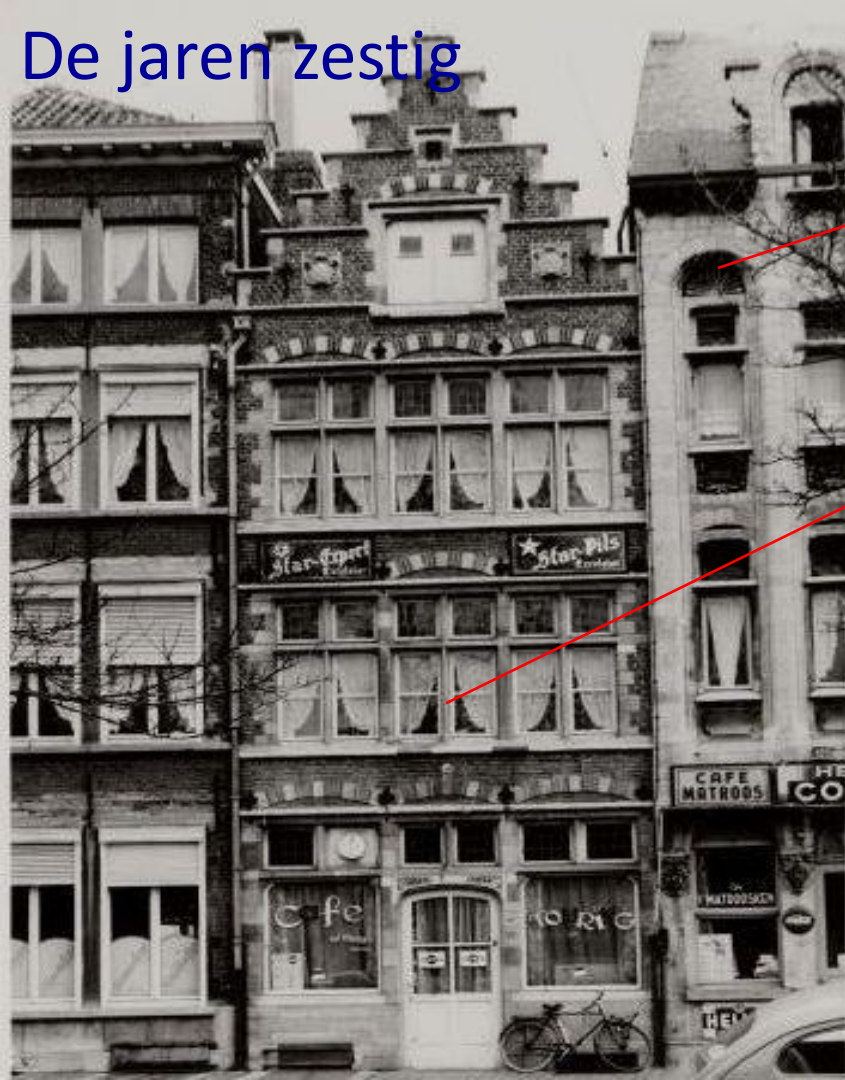

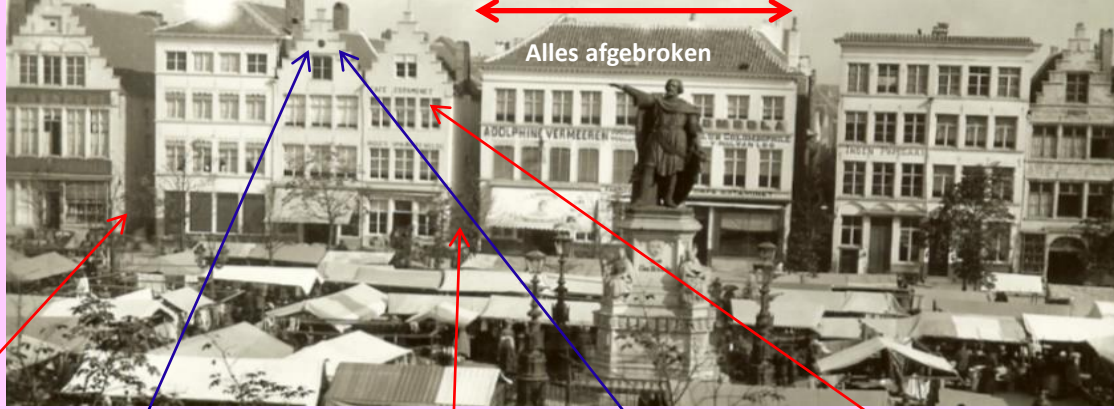
Om de Baudelostraat te kunnen verwezenlijken werden dit huizenblok en ook de achterliggende huizen gesaneerd.

Waarom is dit huis tegen de vlakte gedaan? Niet meer te redden? En kwam dit retrogebouw in de plaats. Het hoekhuis kwam op de plaats waar vroeger het steegje was.

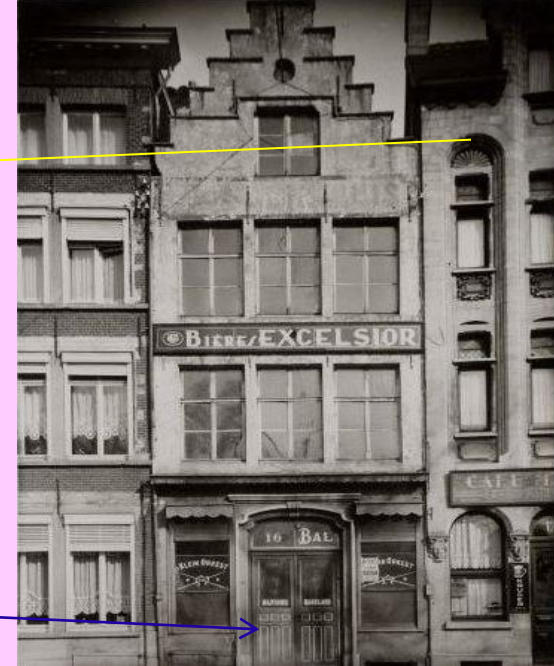
De jaren zestig

Hoek Vrijdagmarkt - Baudelostraat

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

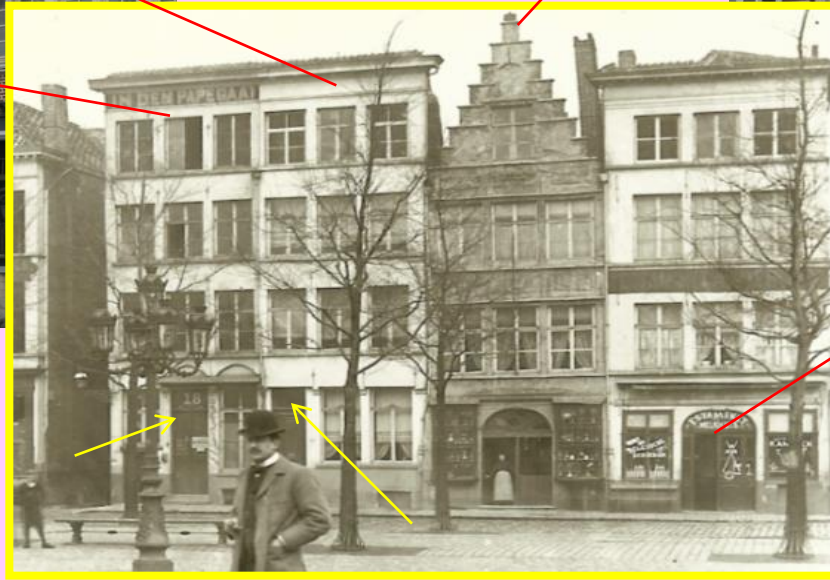
Op beschuldiging van zedeloze handelingen sloten de Calvinisten op 26-5-1578, 6 Augustijnen en 8 Minderbroeders op in de gevangenis. De gerechtelijke moord op 3 Minderbroeders en 2 Augustijnen, die op **28-6-1578 op de Vrijdagmarkt** levend verbrand werden, beschouwt men als één van de grootste gruweldaden van het Calvinistisch bestuur te Gent.

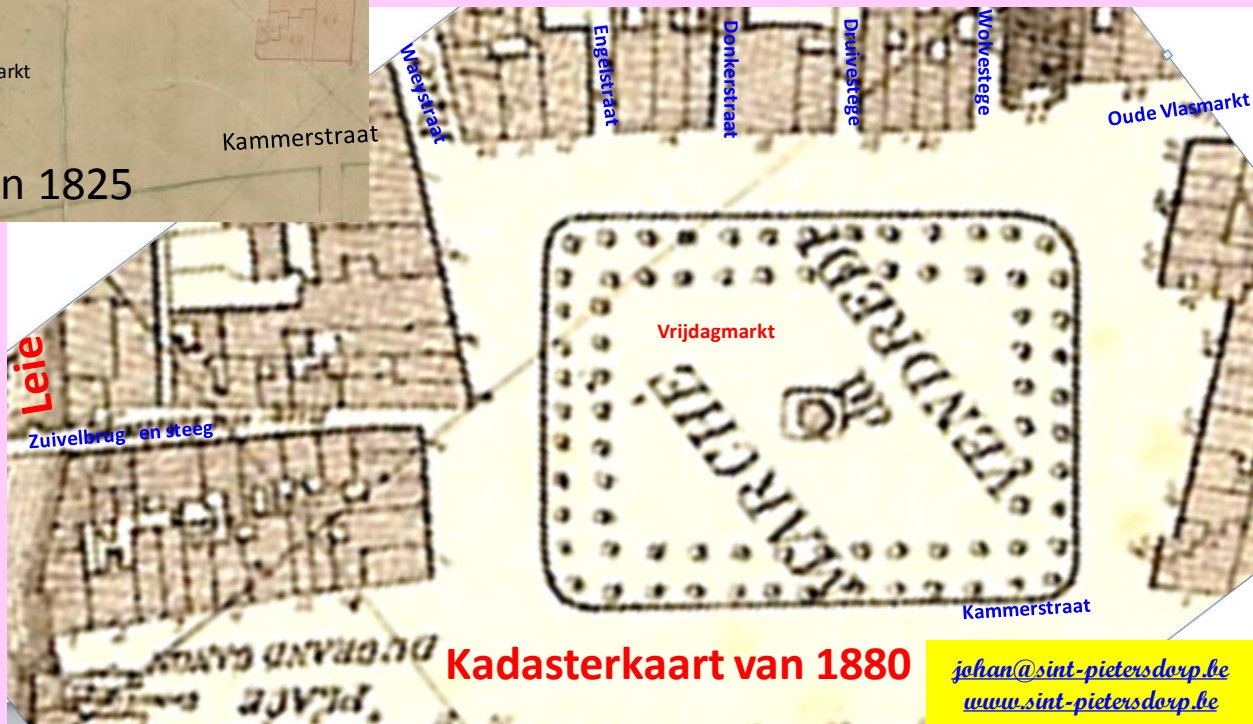
Als je het weet zie je
het verschil, zie vlgd. dia

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

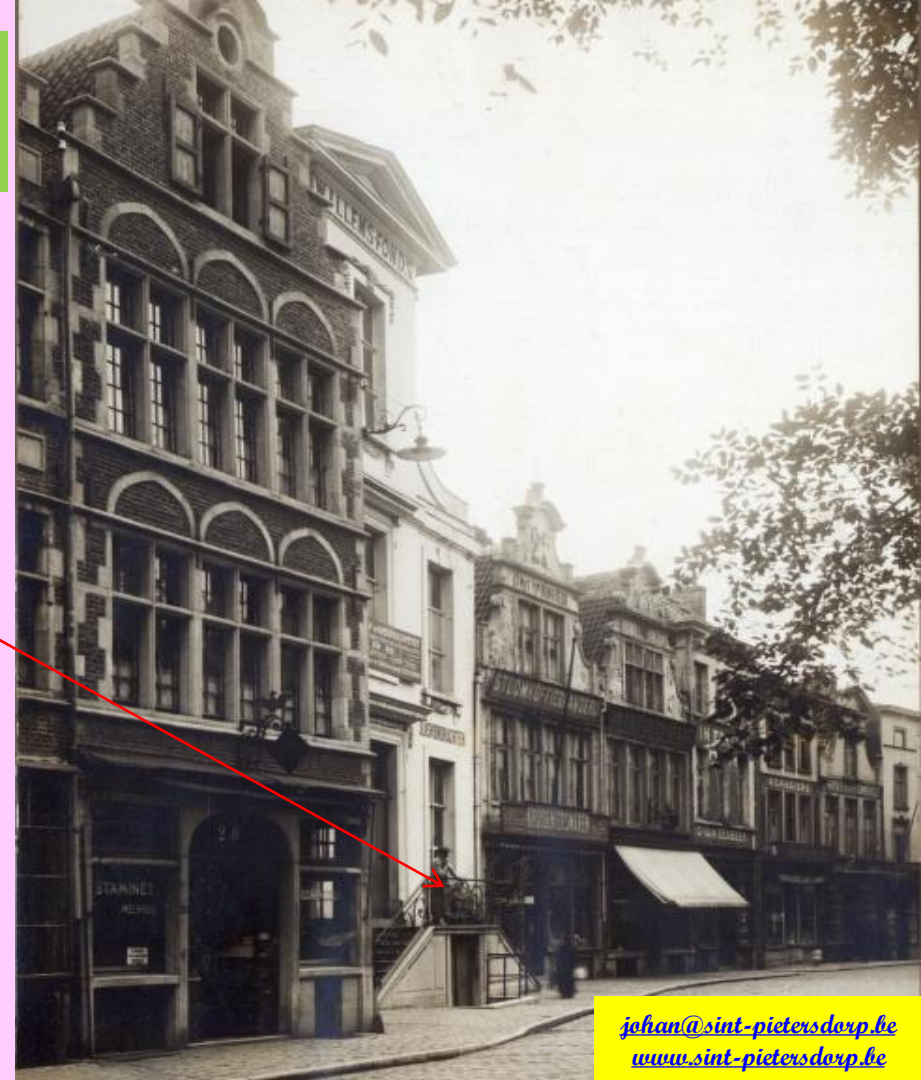
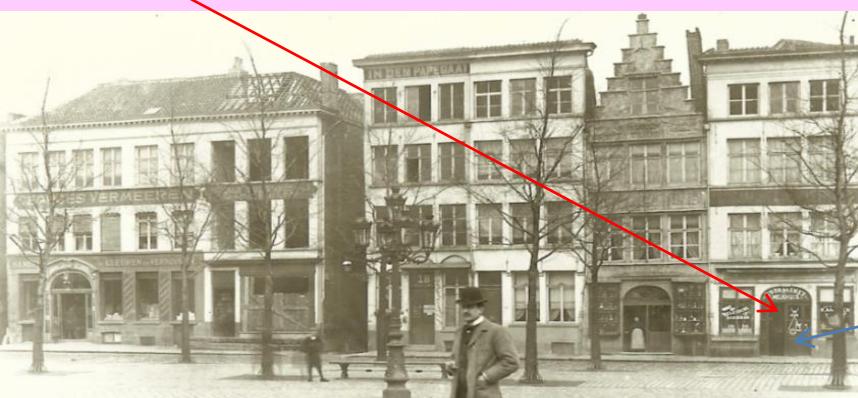

Ik heb geen enkele foto van kort na de aanleg der nieuwe Baudelostraat toen de 2 hoekhuizen werden gebouwd. Waarschijnlijk door onenigheid is het huis ernaast blijven staan en werd later het 2^e huis gebouwd waardoor het kleurenverschil van de bakstenen en ook de speklagen. Je moet er goed op letten om dit te zien.

Het Struyvelstraatje, ook nog **Druifsteeg** genoemd, liep van de Vrijdagmarkt naar de Ottogracht. In 1900 **afgebroken** om de Baudelostraat aan te leggen.

6 indelingen in het raam

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Dit zijn nieuwe
huizen die werden
gebouwd rond de
eeuwwisseling
van 1900 en ook
gerestaureerde.

Ik heb de indruk dat dit huis ook reeds leeg staat.

Hier zie je ook de **stootsteen** als ze met een kar binnenrijden

Al deze steegjes zijn verdwenen om de Baudelostraat te kunnen verwezenlijken, zie vlgd. dia

Als dit wat ik aanduid een **deel** van de **stenen boog** is, dan stond deze poort reeds **voor 1900**. Het jaar van afbraak van de huizen, voor de aanleg van de Baudelostraat.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Ottogracht

Deelte 11, tweede gedeelte van het Centrum

2. Afd.

Speldenstraat

Twijnderstraat

Steurstraat

Grote Penitentestraat

Baudeloobrug

Wolvesteeg

kleine Penitentestraat

Oude Botermarkt

kernemelkbrug

Garenmarkt

Druivesteeg

Duivestraat

Donkerstraat

Engelstraat

Raffinestraat

Weystraat

St Jacobsplaats

St Jacobsplaats

Vondelingenhuys

stlansbrug

ouwe Schapenmarkt

Oude Vlasmarkt

St Jacobsplaats

vlasmarkt

St Jacobsplaats

Korte Kammerstraat

Koningsstraat

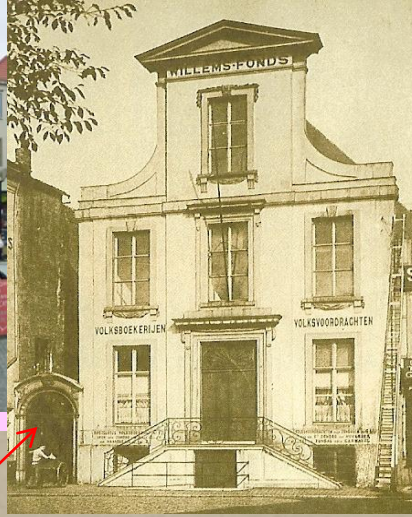
Kammerstraat

Vrijdagmarkt

Zuivelbrug en steeg

Mannekenswaard

Kadasterkaart van 1825

Ik denk dat het poortje reeds is geplaatst voor de sanering van het steegje.

De voorgevel zal opgeknapt geweest zijn na 1900 en zeker opgeknapt zijn voor de expo van 1913 samen met de afgebroken huizen.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

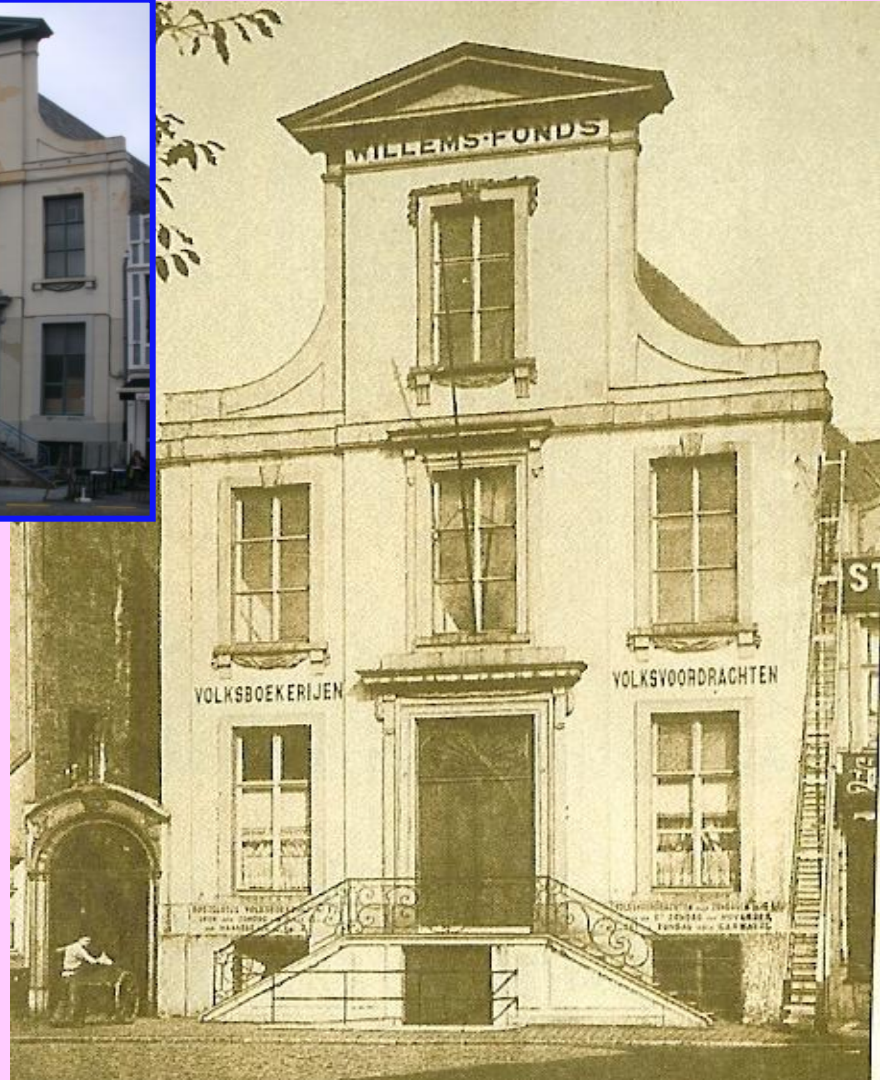
De **Wijzemensstraat** is de straat naar St.-Jacobs

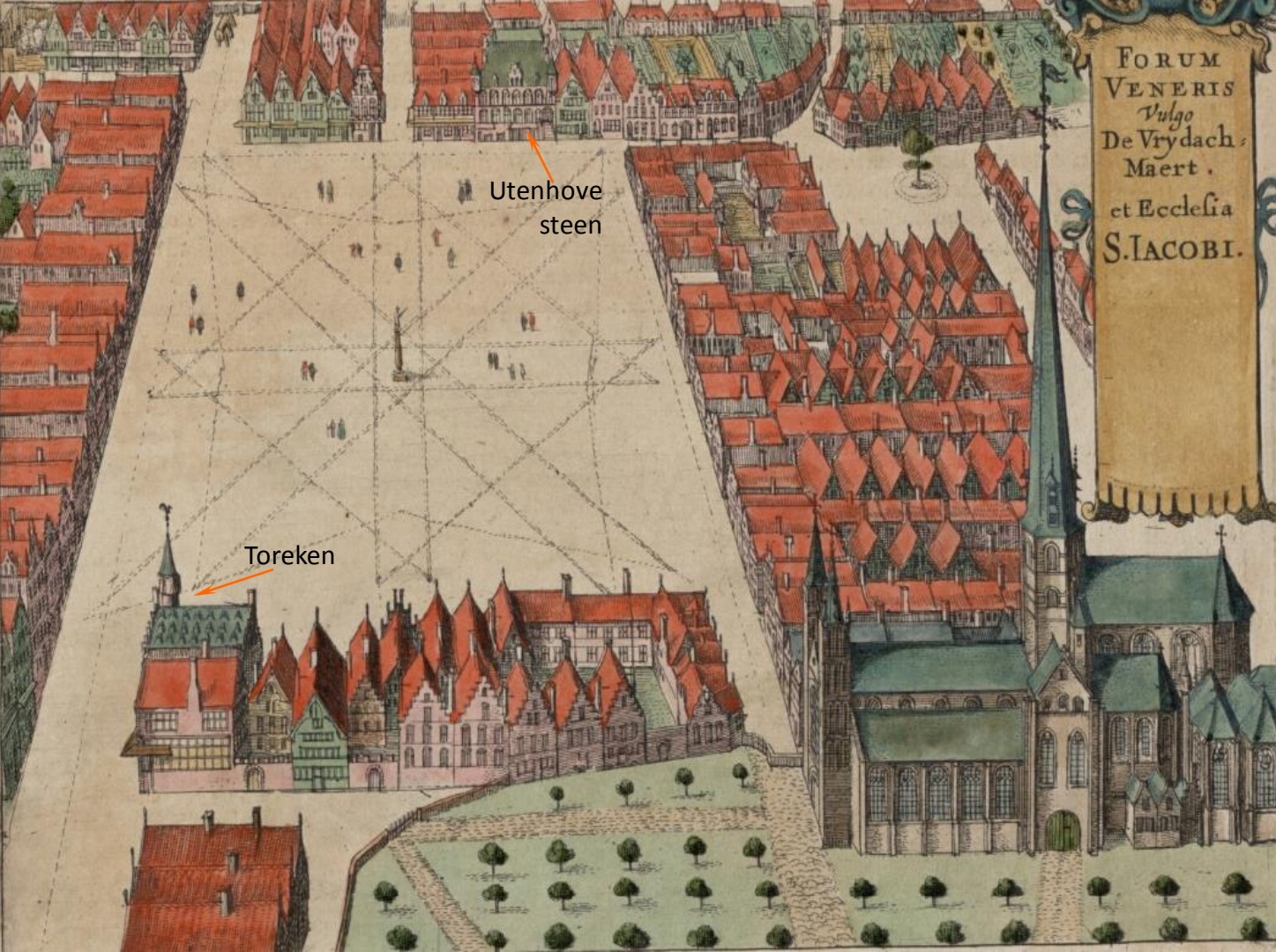

De gevel van het Lakenmetershuis. Het lokaal waar het laken gemeten werd dat door de wevers van het platteland te koop werd aangeboden bevond zich in dit huis. Voordien bevond er zich een huis dat door het stadsbestuur moest worden afgebroken omdat het te onveilig was. Er werd een nieuwe gevel in 1771-1772 gebouwd naar tekening van Bernard De Wilde, de bekende Gentse architect die ook het pakhuis op de Korenmarkt tekende. Gedurende gans de 19^e eeuw waren er wel bijna altijd herstellingen of onderhoudswerken uit te voeren.

Tenslotte besliste men opnieuw de gevel af te breken en volledig te laten herbouwen. **Enkel de onderste delen van de muren en de ganse voorgevel werden behouden.** Deze methode wordt heden nog toegepast. Het Lakenmetershuis werd niet uitsluitend gebruikt voor het meten van het beroemde Laken. In de 17^e en 18^e eeuw werden er vele voorstellingen gehouden. Later in de 18^e en de 19de eeuw als danszaal voor de St.- Jacobsparochie. Van 1810 tot 1850 werd er een zondagschool gehouden. Het Willemsfonds, het Letterkundig Genootschap, een zeer belangrijke stichting, “de Taal is gans het Volk” had daar ook zijn plaats sinds 1868. Een volksbibliotheek was er ook. Omdat men er beneden beschikte over een zeer grote zaal was er daar plaats om een kiesbureau in te richten en natuurlijk ook plaats om er concerten, feesten enz. in te richten. Sedert 1898 was ook de vereniging “Zonder Naam maar niet zonder Hart” er aanwezig, zij gaf maaltijden aan minst bedeeden, iets zoals “Poverello”.

FORUM
VENERIS
Vulgo
De Vrydach
Maert.
et Ecclesia
S. IACOBI.

De Vrijdagmarkt zoals die in de **Flandria Illustrata** van A. Sanderus uit 1646 staat afgebeeld.

Centraal op het plein staat een **eerste standbeeld** van **keizer Karel**. Het werd vervaardigd uit hout en zou aldus geen lang leven beschoren zijn.

Wat die geometrische lijnen voorstelden daar heb ik geen idee van.

Het kerkhof bij St.-Jacobs is er al niet meer en werd hier reeds beplant met kleine jonge boompjes. Het was rond die tijd dat ook het kerkhof verdwenen is rond de St.-Niklaaskerk.

1666-'68. Een nieuw en tweede **standbeeld van keizer Karel** op een schilderij van Frans Casteels ter gelegenheid v/d inau-
guratie van Karel II, koning van Spanje, als graaf van Vlaanderen in 1666 op de Vrijdagmarkt.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

St.-Jacobskerk

1893-'95

De Donkerstrate en Druifsteeg verdwenen rond eind 19^e eeuw.

De Garensteeg is heden overkapt aan de Vrijdagmarkt.

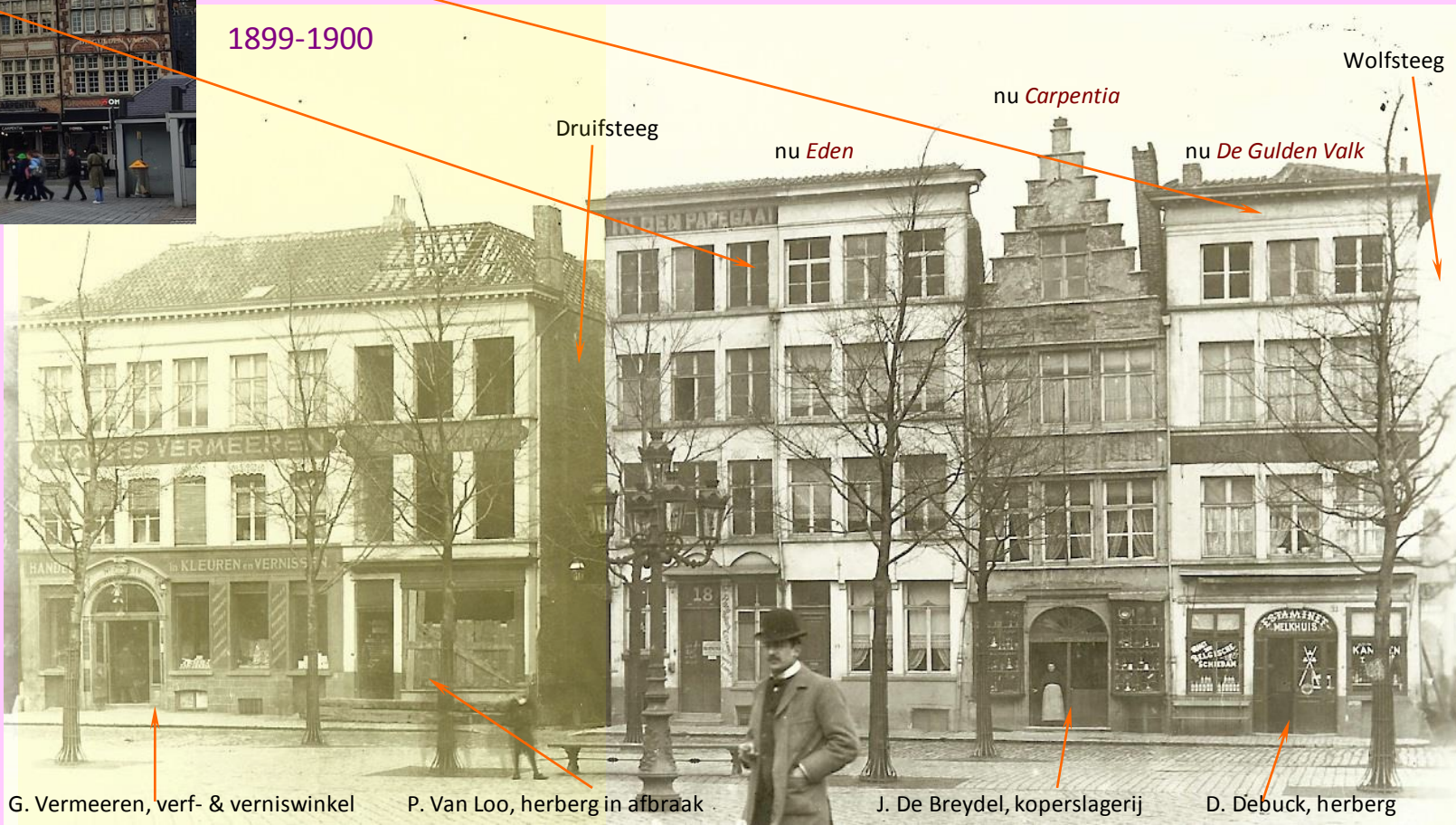
Baudelostraat komt een kleine tiental jaren later de Vrijdagmarkt hier vervoegen.

Opvallend hoe de huisgevels mooi gewit waren.

Huizen op de noordzijde v/d Vrijdagmarkt

1899-1900

De huizen in 't geel ingekleurd op de foto hiernaast verdwenen samen met de Druifsteeg voor de aanleg v/d Baudelostraat. Alle andere huizen kregen een grondige facelift waardoor het geheel een totaal ander uitzicht kreeg.

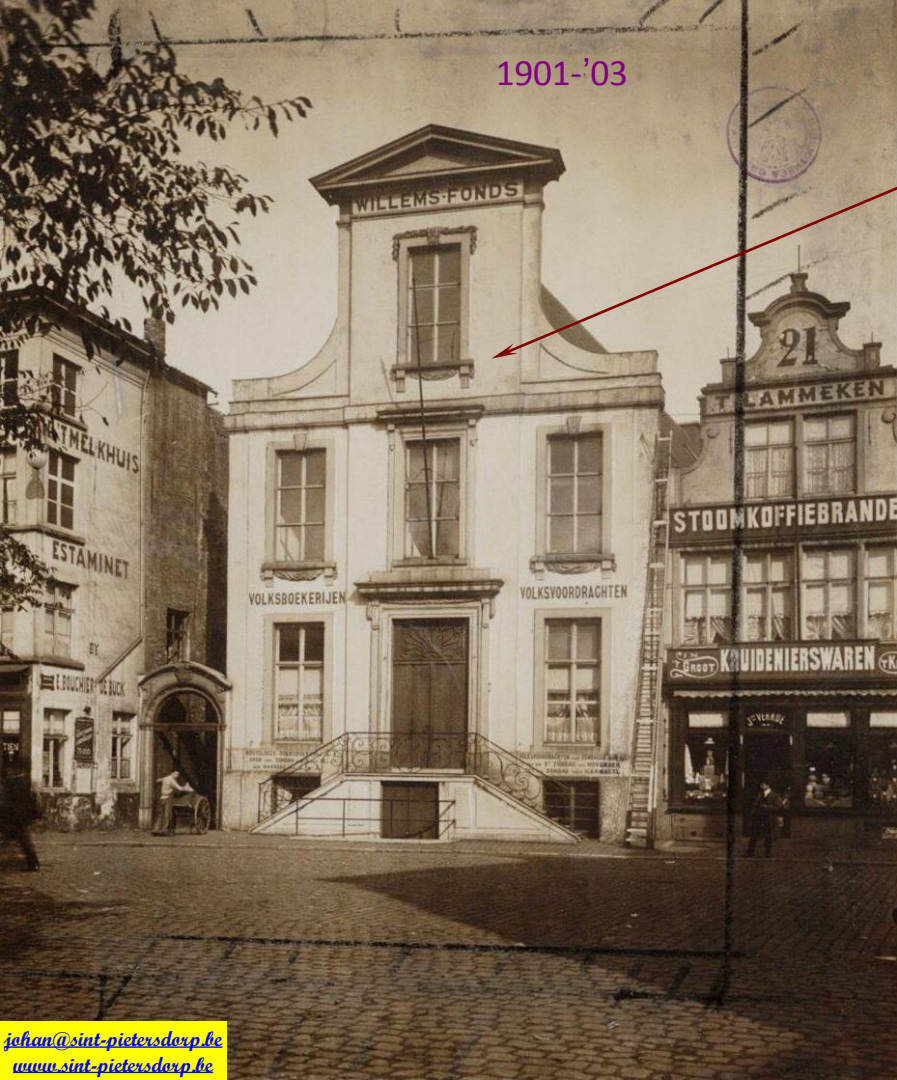
G. Vermeeren, verf- & verniswinkel

P. Van Loo, herberg in afbraak

J. De Breydel, koperslagerij

D. Debuck, herberg

1901-'03

Het **Lakenmetershuis** sinds 1652, gebouwd op de plaats van het **huis De Wulf**, lokaal der schoenmakers of corduaniers. Sedert 1868 Volksboekerij v/h Willemfonds.

fragment uit een miniatuur dat de Vrijdagsmarkt voorstelt

De inhuldiging van keizer Karel VI als Graaf van Vlaanderen, op 18 oktober 1717.
Schilderij van J.B. van Volxsom.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Het **Lakenmetershuis** op de Vrijdagmarkt, waar **sinds 1652** het laken gemeten werd dat door de wevers van het plateland te koop werd aangeboden. De oude gevel hier weergegeven als een trapgevel, bekroond door een **zittende leeuw** steunend op een wapenschild en een vaandel vasthoudend. Door de slechte staat van de gevel werd hij in 1771-'72 vervangen door een nieuwe. Het is deze die nu nog bestaat.

Waarom nogmaals deze foto. Simpel,
in 1950 stond dat hekken nog altijd
rond het standbeeld.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Einde deel 1 v/d
Vrijdagmarkt.
Zie verder voor
het deel v/d
Wijzemanstraat
tot de Langemunt
op [A23](#).

Het kleuren van het laken.

Het was echter op de Vrijdagmarkt dat
het laken werd onderworpen aan een
keuring.

Geef deze website door aan vrienden met [E23](#) erbij zodat zij
onmiddellijk hun keuze kunnen maken. Je gaat er hen en ook
ons veel plezier mee doen!